

Univerza v Ljubljani

Biotehniška fakulteta

Veterinarska fakulteta

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

Ravnanje in postopki s prašiči

Špela Malovrh, Marina Štukelj

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

Akcijski plan za ↑ dobrobiti prašičev v EU

- ↑ preživetja pujskov in svinj
- na dolgi rok prosta reja vseh svinj
- opustitev kastracije pujskov
- ↓ krajšanja repov pri pujskih
- ↑ naporov proti želodčnim razjedam
- vključevanje dobrobiti pri načrtovanju hlevov
- boljše informiranje porabnikov
- ↑ izobraževanja na področju dobrobiti
- ↑ dobrobiti prašičev v mednarodnem merilu

Akcijski plan za ↑ dobrobiti prašičev v EU

- ↑ preživetja pujskov in svinj
- na dolgi rok prosta reja vseh svinj
- opustitev kastracije pujskov
- ↓ krajšanja repov pri pujskih
- ↑ naporov proti želodčnim razjedam
- vključevanje dobrobiti pri načrtovanju hlevov
- boljše informiranje porabnikov
- ↑ izobraževanja na področju dobrobiti
- ↑ dobrobiti prašičev v mednarodnem merilu

Pomembnost pravilnega ravnanja s prašiči

- Zagotavljanje dobrega počutja živali
- ↑ prireje živali (reprodukcija, pitanje)
- Izogibanje problemom v kakovosti mesa
- Dobra uporaba časa & virov
- ↑ počutja oskrbovalcev

Ravnanje s prašiči: postopki

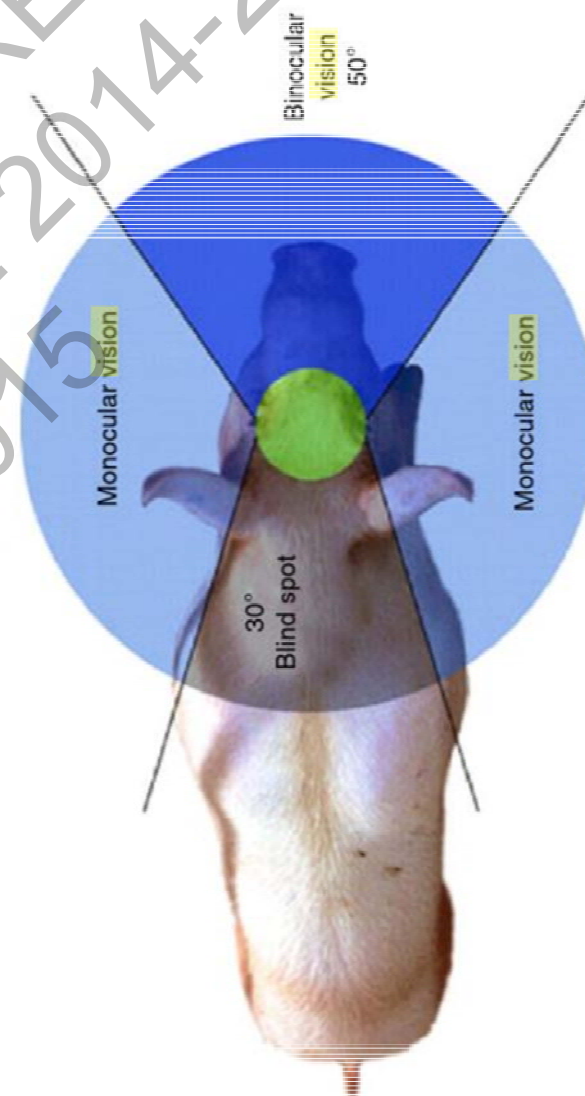
- Premikanje med hlevi/oddelki v različnih fazah
- Prerazporeditev v večje/manjše/druge kotce
- Aplikacija zdravil, Fe, ...
- Kastracija
- Krajšanje repkov
- Brušenje zobkov
- Označevanje
- Tehtanje/merjenje

Premikanje prašičev: obnašanje & nagoni

- Razumevanje naravnih nagonov → pravilni postopki
 - Olajša ravnanje s prašiči
 - ↓ stres
 - ↑ varnost delavcev
 - ↑ dobro počutje živali

Prašič: močan nagon za beg

- Široko vidno polje
- Če vidi odprtino/vrzel → bo poskusil pobegniti
 - Kotec, hodnik, stranska vrata, nakladalna rampa ...
- Pri begu se pogosto poškodujejo

Prašič: nagon, da si sledijo

- Pomembno, da ohranja vidni & telesni kontakt z drugimi
- Širina hodnika za peganjanje:
 - Za dva (85 -90 cm) ali enega (40 – 45 cm)
- Premiki majhne skupine naenkrat (3- 5 prašičev)
 - Prvega usmerimo, ostali sledijo

Prašič: se hitro ustraši in zmede

- Ustraši se:
 - Senc
 - Luž
 - Drenažnih odprtih
 - Svetlečih predmetov
 - Ohlapno visečih, premikajočih predmetov
 - Na ograjo obešenih oblek
 - Psov ali drugih živali
 - Sončne svetlobe na reži/luknji v ograji
 - Nenadne spremembe v barvi hlevske opreme

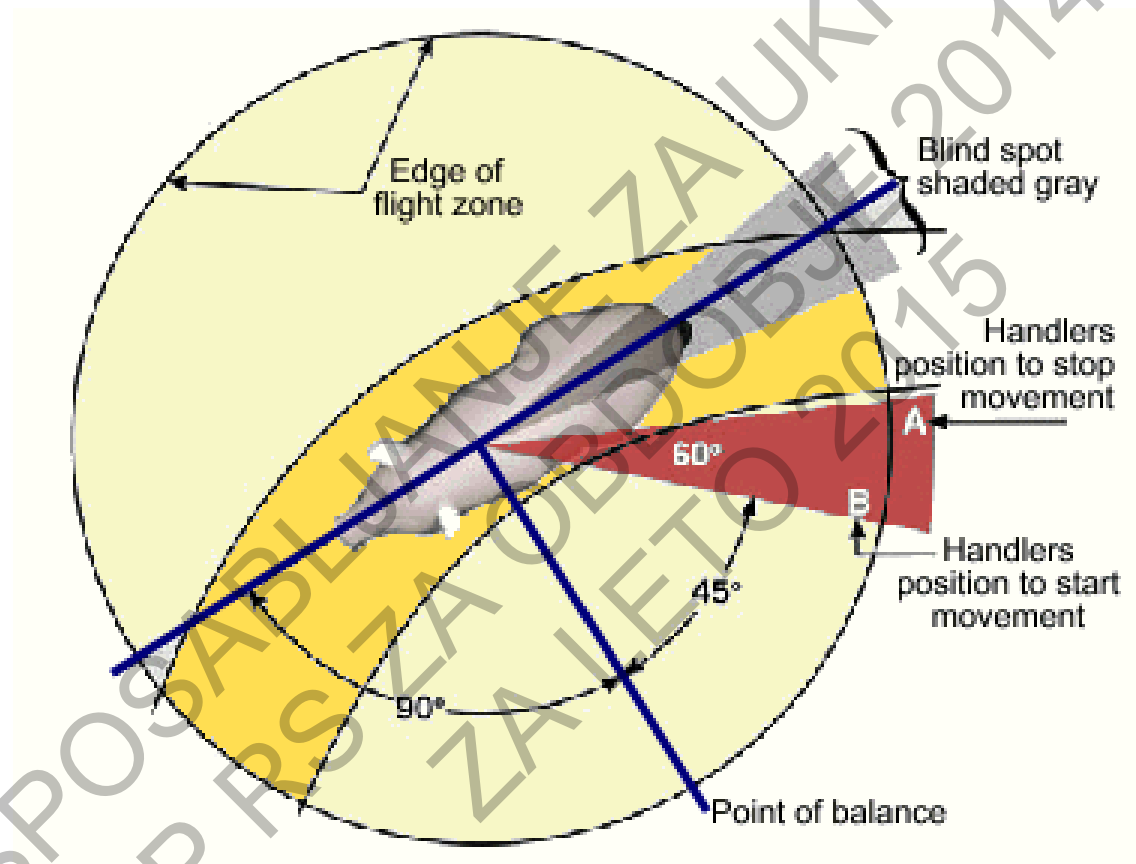
Prašič: se hitro ustraši in zmede

- Izogibati oz. odstraniti:
 - Viseče verige
 - Slabo pritrjene stranice, nakladalne rampe
 - Drseča tla
 - Zelo svetla in zelo temna mesta
 - Močan hrup
 - Raztresena krma
 - Močan prepih

Vznemirjeni prašiči

- Težje ravnanje z vznemirjenimi kot mirnimi prašiči
- Z električnimi preganjalci več škode kot koristi
 - Hud stres, odpoved srca, smrt
- V primeru redne uporabe el. preganjalcev →
 - nujna presoja postopkov in opreme!

Cona bega in točka ravnotežja

Cona bega in točka ravnotežja

- Poznavanje → pomoč za lažje premikanje
-
- Cona bega (CB) – osebni prostor živali
 - Velikost odvisna od krotkosti/divjosti živali
 - Povsem krotke živali – brez cone bega
 - Ko vstopimo v CB od živali → se bo oddaljila
- Pri pegananju moramo stati izven CB!

Cona bega in točka ravnotežja

- Točka ravnotežja (TR) – pri plečih živali
 - Če človek stoji za TR → se bo žival premaknila naprej
 - Če človek stoji pred TR → se bo žival premaknila nazaj
- Najpogostejša napaka:
 - Žival želimo premakniti naprej in stojimo pred TR

Agresivno ravnanje s prašiči

- (Pretirana) uporaba el. preganjačev
- Hrup in vpitje na prašiče
- Prehitro premikanje
- Premikanje v velikih skupinah
- Prevelika gostota živali na tovornjaku
- Posledica:
 - poškodovani in izmučeni prašiči
 - metabolna acidoza & BMV

Preganjanje živali

Preganjanje živali

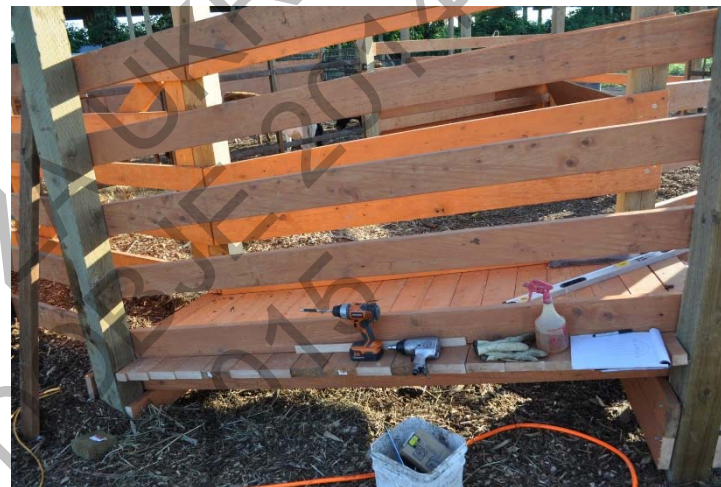
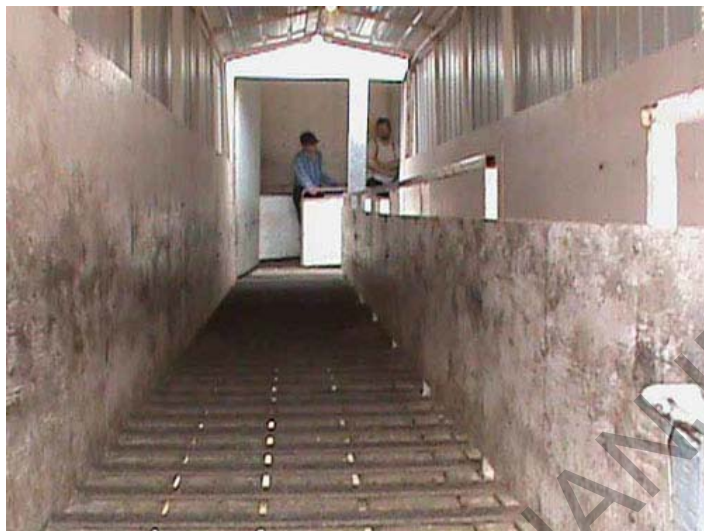
Prevelika gostota živali na tovornjaku

Stres pri nakladanju/razkladanju

- Znaki pretirane utrujenosti
 - Sopenje z odprtimi usti
 - Oglašanje
 - Pojav madežev na koži
 - Togost
 - Tresenje
 - ↑ srčni utrip
 - ↑ rektalna temperatura

Nakladalne rampe

Bolečina

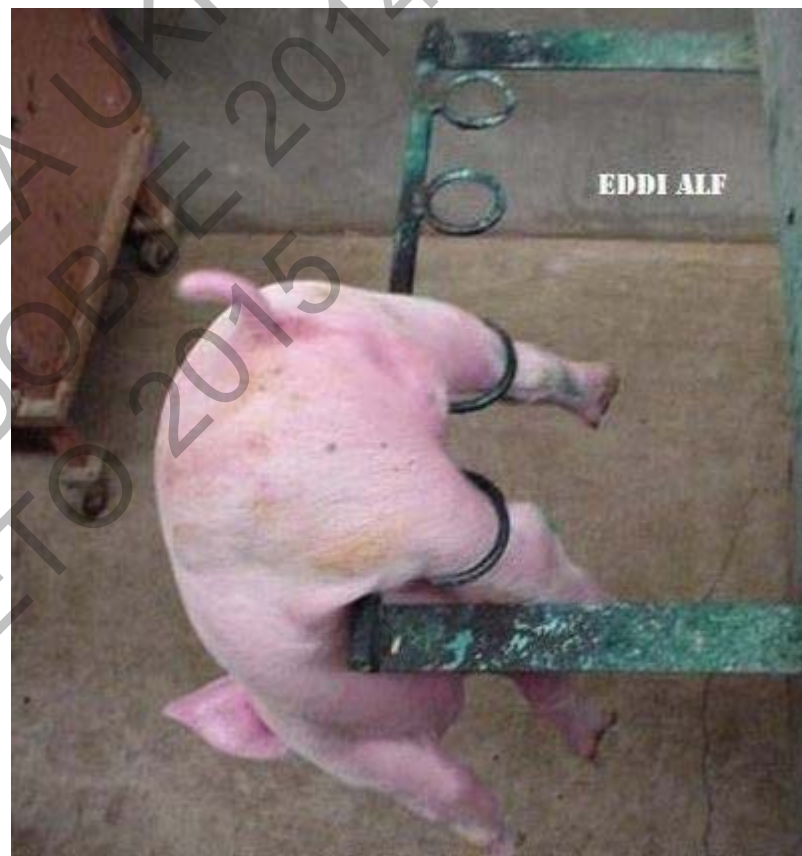
- 2. od 5P: odsotnost bolečin, poškodb in bolezni
- Povzročanje bolečin pri postopkih s prašiči
 - Kastracija, krajšanje repov, brušenje zobkov, označevanje ...
- Spontane zdravstvene težave
 - akutne infekcije & poškodbe
 - kronična bolezenska stanja

Kastracija

- Zgodovinsko (še danes) kirurški poseg pri pujskih brez preprečevanja bolečine
- !! Povzroča bolečino !!
 - oglašanje, obnašanje, koncentracija hormonov ...
- Prednosti: predvsem za človeka
- Od 1.1.2012 prepoved kastracije brez analgezije
- Od 1.1.2018 predvidena prepoved kirurške kastracije

Postopek kastracije

- Brez anestezije – 2.-7. dan
- Nujna higiena → preprečevanje infekcij
- Zamenjava rezila na ~50 pujskov
- Dezinfekcija
- Protibolečinsko sredstvo pred ali ob kastraciji
- Fiksiranje pujska v pravilen položaj
- Čim manjši zarezi, iztisnemo testisa, prerežemo semenovoda 1cm pod testisoma
- Preverimo, da ni ingvinalne kile
- Pujska nežno in čim prej vrnemo v kotec
- Po kastraciji vse orodje očistimo

Krajšanje repov

- Tudi zgodovinsko (še danes) kirurški poseg pri pujskih brez preprečevanja bolečine
- !! Tudi povzroča bolečino !!
- Prednosti: za prašiča & človeka
 - Zmanjšano tveganje za grizenje repov
- Mnogo dejavnikov vpliva na grizenje repov → najpomembnejši **REVNO OKOLJE!**
- V bistvu kot rutinsko opravilo ni legalno

Načina krajšanja repov

Posledice grizenja repov

Krajšanje podočnikov pri pujskih

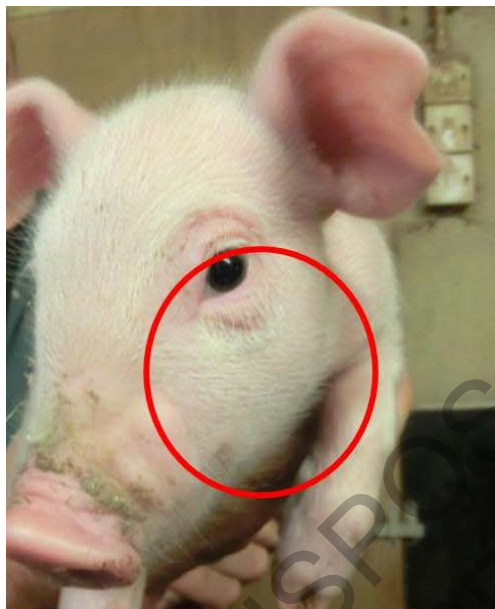
- Kot rutinsko opravilo ni legalno
 - Potrebno dokazati, da lahko pride do hujših poškodb seskov svinj ter ušes/repov sovrstnikov
 - Prepovedano ščipanje zob
 - Enakomerno brušenje konic podočnikov
 - Ne poškodovati dlesni
- Do 7. dneva starosti veterinar oz. imetnik živali oz. njegov zaposleni (potrebno ustrezno znanje!)
- Po 7. dnevu le veterinar v anesteziji/analgeziji

Krašanje podočnikov

Posledice ščipanja zob

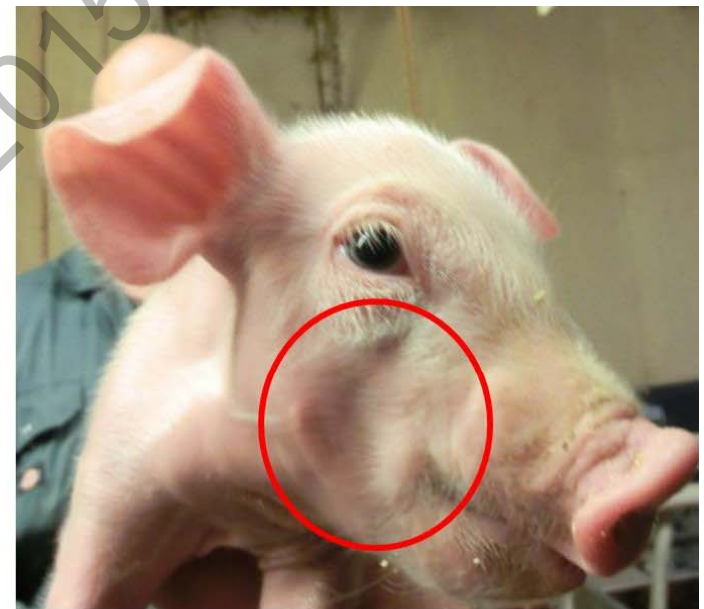
- Počen podočnik – mesto bakterijskih okužb

0

1

2

Označevanje prašičev in rovašenje

- Individualno označujemo kandidate za selekcijo
- Postopek:
 - Čiste in razkužene klešče & številke
 - Iglice na številkah ne smejo biti tope
 - S tetovirno pasto dobro zamažemo številko
- Rovašimo genotipe

Označevanje prašičev

Označevanje prašičev

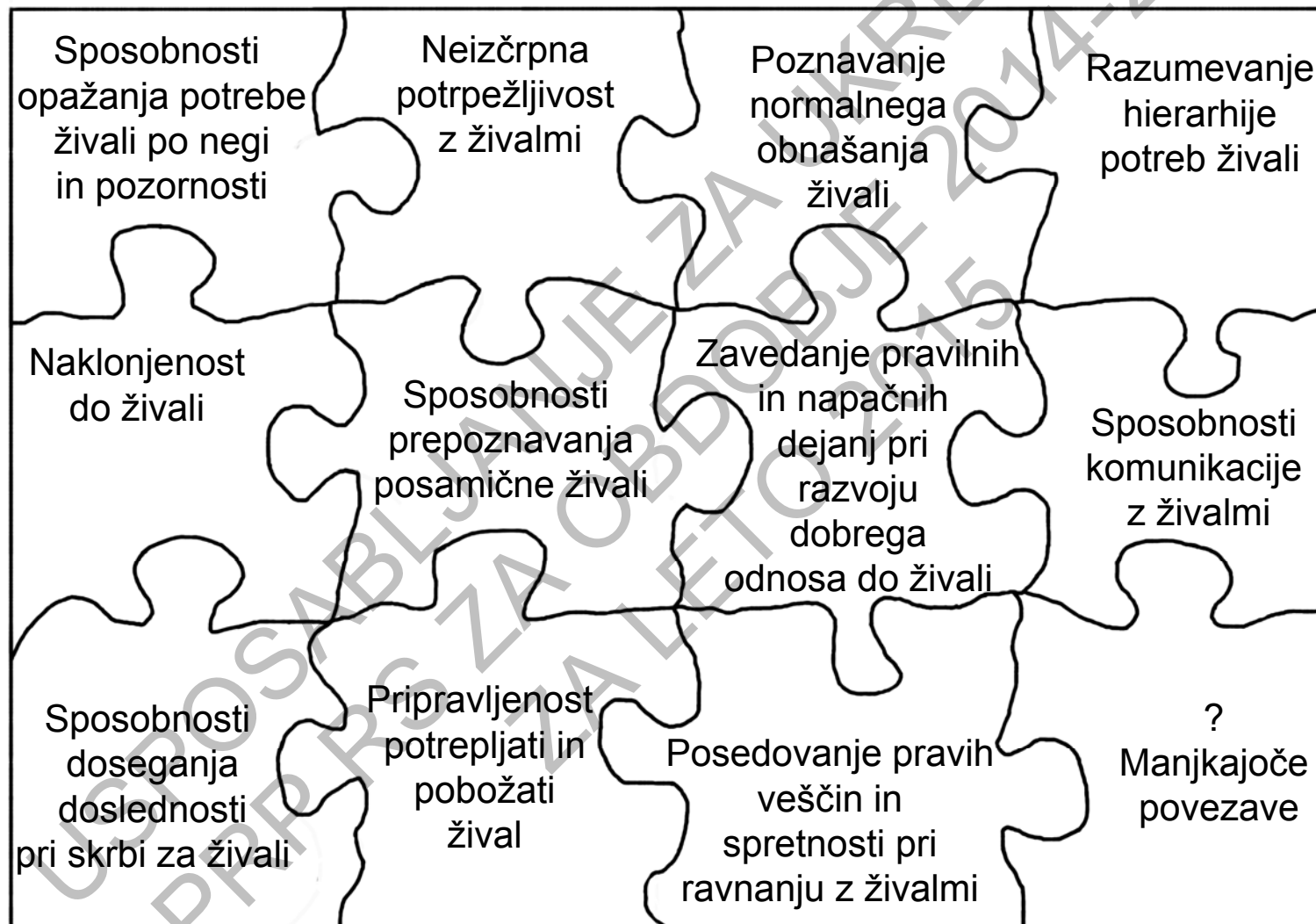
Rovašenje

Pomembnost oskrbovalcev

- Ravnanje s prašiči izvaja rejec (imetnik živali) in/ali njegov zaposleni (oskrbnik)
- angl. *stockmanship*
- Zelo pomemben dejavnik pri dobrem počutju

Sestavljanje (puzzle): oskrbovalci

(English in sod., 1992)

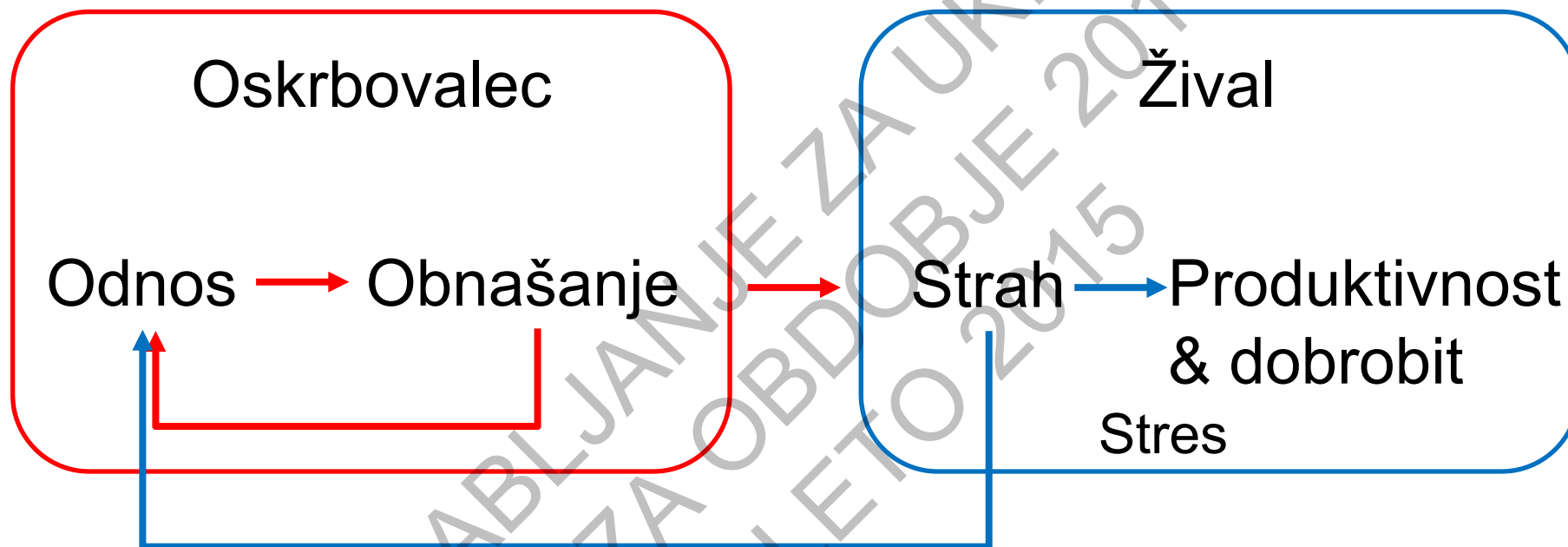
3 karakteristike oskrbovalcev!

Blumberg in Pringle (1982)

Relacija oskrbovalec – žival (HAR)

Hemsworth and Coleman (1998, 2011)

Obnašanje živali

!! Izobraževanje oskrbovalcev z namenom izboljšanja odnosa do živali pozitivno vpliva tudi na druge delovne karakteristike !!

Empatija človeka do živali

- Empatija
 - medsebojni odnos med človekom in živalmi, s katerimi rokuje, je povezan (ljubljenčki, gospodarski namen)
 - vključuje čustveno navezanost človeka in živali (obojestranska)
 - komunikacija in skrb za ljubljenčka → dobrodejno za oba (čustveno in fiziološko)
 - psihoterapija s pomočjo živali

Empatija oskrbovalec ↔ rejna žival

- Bolj zapleten odnos:
 - Večje število živali v odnosu
 - Omejevanje živali
 - Ekonomski pritisk – finančno preživetje, dobiček
 - Socialni pritisk posameznikov in skupin, ki so kritični do določenih rejskih praks oz. nasprotujejo reji živali
 - zakonske obveznosti, ki izhajajo iz zakonodaje (kot posledica socialnega pritiska)